



Vlaams
Parlement

vergadering **C255**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de deelname van het onderwijspersoneel aan de betoging van 16 mei 2018 – 1981 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over artificiële intelligentie en onderwijs – 1986 (2017-2018)	7
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het behoud van wijkschooltjes – 1988 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de whitepaper over contractstage bij de opleidingen Verpleegkunde – 2017 (2017-2018)	17
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gewettigde afwezigheden op religieuze feestdagen in het secundair onderwijs – 2051 (2017-2018)	19

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de deelname van het onderwijspersoneel aan de betoging van 16 mei 2018 – 1981 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, op 16 mei 2018 hebben de drie grote vakbonden een betoging tegen het pensioenbeleid van de Federale Regering georganiseerd. De vier Nederlandstalige onderwijsvakbonden hebben op hun beurt het onderwijspersoneel tot deelname opgeroepen. Dit had rechtstreekse gevolgen voor de werking van de scholen op de woensdag van de manifestatie. Ten gevolge van onder meer het verlengd weekend bleven de inrichtende machten in het ongewisse van het aantal personeelsleden dat zou deelnemen en van het feit of de school als gevolg hiervan die dag zou worden gesloten. Zowel het Gemeenschapsonderwijs (GO!) als het Katholiek Onderwijs Vlaanderen hebben op maandag 14 mei 2018 gecommuniceerd dat de impact mogelijk pas op de ochtend van woensdag 16 mei 2018 zichtbaar zou worden.

De Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd heeft zich vooral bezorgd getoond om de ouders. Zij hadden geen duidelijkheid over het al dan niet plaatsvinden van de schooldag. Bovendien was er geen garantie dat er bij schorsing van de lessen zou worden voorzien in opvang voor de leerlingen. Hoewel schoolbesturen hiertoe verplicht zijn, kan dit enkel indien voldoende personeel aanwezig is. In het slechtste geval moesten ouders op dinsdag 15 mei 2018 of zelfs nog op woensdag 16 mei 2018 voor een noodoplossing zorgen.

Minister, onze fractie stelt het stakingsrecht absoluut niet in twijfel. We hebben alle begrip voor het standpunt van de scholen en van het onderwijspersoneel. Vanuit het oogpunt van de ouders hebben we wel enkele vragen voor u.

Zult u overleg plegen met de onderwijsverstrekkers om hun communicatie naar aanleiding van aangekondigde stakingen of manifestaties scherper te stellen? Acht u het mogelijk om de schoolbesturen te verplichten om de ouders minstens 48 uur op voorhand formeel op de hoogte te stellen van een aangekondigde staking of manifestatie? Kan in het geval van een staking onder alle omstandigheden een vorm van minimale dienstverlening op school worden gegarandeerd? Kunt u een overzicht geven van het aantal scholen dat op 16 mei 2018 effectief de deuren gesloten heeft gehouden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, in de omzendbrief van 25 juni 2013 'Maatregelen te treffen bij staking – verzekering van toezicht – verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid – procedures, zendingen en formulieren – afwezigheid wegens staking van het openbaar vervoer' staat welke verplichtingen in het geval van een staking op de scholen rusten. De omzendbrief berust op eerdere afspraken die met de onderwijsverstrekkers en de vakorganisaties zijn onderhandeld.

Voor zover mogelijk, moeten ze in de eerste plaats trachten hun normale opdrachten te vervullen. Indien voor de staking uit het overleg met de vakbondsafgevaardigden van de school zou blijken dat het aantal niet-stakende personeelsleden ontoereikend zal zijn om de opdrachten waar te nemen, moet het schoolbestuur voor een doelmatig toezicht zorgen. Indien ook dat niet mogelijk zou zijn, moeten de ouders hiervan in kennis worden gesteld. De beslissing om de school tijdens een staking eventueel te sluiten, behoort tot de absolute bevoegdheid van het schoolbestuur.

Terugblikkend op de staking kan ik toch stellen dat het overgrote deel van onze Vlaamse scholen zeer verantwoordelijk met de toestand is omgegaan. We zien dat het verantwoordelijkheidsgevoel zeer sterk leeft bij het onderwijspersoneel en de schoolbesturen. Ik heb dat tijdens vorige stakingsdagen vaak gezien. Daar wordt niet in alle sectoren even verantwoord mee omgegaan.

Mijnheer De Ro, voor mij volstaat de inhoud van de omzendbrief. We hebben, wellicht net als u, een aantal reacties gekregen van ouders die zeiden pas zeer laat te zijn verwittigd. We hebben die scholen gecontacteerd of de administratie gevraagd na te kijken wat er eventueel is misgelopen.

Ik kan u geen lijst geven van de gesloten scholen omdat die zaken niet worden of moeten worden bijgehouden. Los van het feit dat ik u geen cijfers kan geven, zie ik wel dat alles, op een paar uitzonderingen na, heel verantwoord is verlopen. Dat is toch mijn evaluatie van het geheel.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): De omzendbrief is in 2013 in gemeenschappelijk overleg tot stand gekomen. Dat is ook de beste manier om zoiets te doen. Wat de toepassing betreft, krijg ik van verschillende verantwoordelijke directies, inrichtende machten en lokale besturen te horen dat ze proberen in te schatten hoe ernstig de hinder zal zijn. Een school met 200, 250, 300 of 400 leerlingen kan moeilijk openen of verantwoordelijk met de situatie omgaan indien slechts een, twee, drie of vier mensen bereid zijn die dag te komen werken. Een begeleider per 50, 60, 70, 80 of 100 kinderen lijkt niemand een verstandige of goede situatie. Ik heb niet van allemaal, maar wel van een opmerkelijk aantal mensen vanuit alle windrichtingen de melding gekregen dat ze van de vakbondsafgevaardigden te horen hebben gekregen dat het eigenlijk niet gepast is dit te vragen en dat het tot het stakingsrecht behoort dit niet op voorhand aan te kondigen. Dat vind ik een veel minder verantwoordelijke houding.

Van mij mag zelfs iedereen in een school staken indien de inrichtende macht zich op voorhand kan voorbereiden. Tijdens een periode waarin er jobstudenten zijn of waarin nog gemakkelijk wijk-werkers kunnen worden gevonden om die dag in een minimale opvang te voorzien, zullen de schoolbesturen dit ook doen. Door de timing konden ze dit jaar al zeker niet op jobstudenten rekenen. Wat het wijk-werken betreft, wordt het steeds moeilijker zeer snel veel mensen op te trommelen.

Het was dus noodzakelijk dit op voorhand te kunnen inschatten. Dat moest voor het lange weekend gebeuren, want anders zaten ze al in de laatste 48 uur voor de stakings- of manifestatiedag. Dit bleek op veel plaatsen moeilijk te verlopen vanwege de reden die ik net heb aangehaald. Overijverige vakbondsafgevaardigden hebben verklaard dat dit niet mag worden gevraagd en dat het personeel geen verantwoording hoeft af te leggen indien de directie of de inrichtende macht dit vraagt.

Ik betreur dat. Als het in die omzendbrief toch om een afspraak tussen verantwoordelijke werkgevers- en werknemersorganisaties gaat, zou minstens die bedenking moeten worden gemaakt dat dit er nog bij moet komen. Ik vind het namens mijn fractie tergend te horen dat ze het niet willen zeggen en dat de scholen het pas de dag zelf zullen merken. Dat is niet zo verstandig.

Gelukkig gaan heel wat mensen daar op een verantwoorde manier mee om. Er zijn echter ook een aantal cases bekend waarbij dat niet het geval was. En voor de ouders had dat als gevolg dat ze dinsdag in de loop van de dag of zelfs woensdagochtend pas vaststelden hoe de situatie op de betrokken school was.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het verbaast me dat deze vraag om uitleg op de agenda staat. Want ik had zelf ook een vraag om uitleg ingediend in verband met de staking. Die werd echter geweigerd, omdat ze te technisch zou zijn. Nochtans kwamen de vragen overeen. Maar goed, ik neem dan nu de gelegenheid te baat om die vragen te stellen.

Minister, ten eerste, u verwees daarnet naar de omzendbrief. Maar die omzendbrief is blijkbaar niet van toepassing op het personeel van hogescholen en universiteiten. Hoe zit het eigenlijk daar met de aanwezigheid van personeel, meldingen enzovoort? Dat lijkt me een niet onbelangrijke vraag.

Ten tweede, we vonden het heel opmerkelijk dat de hogeschool VIVES een mail rondstuurde naar al haar personeelsleden, waarin stond: "We willen deze acties supporteren en hebben daarom beslist dat medewerkers die willen deelnemen aan deze syndicale actie geen loonverlies zullen ondervinden." Minister, we hebben in dat verband een heel concrete vraag. Wil dat dan zeggen dat hogeschool VIVES bewust niet aan het werkstation heeft doorgegeven welke mensen afwezig waren en dus hadden gestaakt? Want als dat zo is, denk ik dat er een serieus probleem is. U knikte, dus u hebt weet van die e-mail. Ik vermoed dat u er ook naar hebt gevraagd of het werkelijk zo is dat er vanuit VIVES op papier blijkbaar niemand zou hebben gestaakt. Want dat zou betekenen dat de Vlaamse belastingbetaler loon betaalt voor mensen die er niet waren.

Ten derde, we hebben gehoord over een ander geval van creatieve boekhouding. Het betreft een school waarvan we weten dat de mensen wel degelijk hebben gestaakt, maar waar ook de directeur en het administratief personeel hebben gestaakt. Zij hebben geoordeeld dat ze niet kunnen doorgeven welke collega's hebben gestaakt. Want aangezien de directeur en het administratief personeel staakten, konden zij niet in de computer ingeven dat het personeel er niet was. Dat zijn een aantal heel concrete vragen die wij daarover willen stellen.

Tot slot, wij onderschrijven volledig de vraag van collega De Ro om ouders tijdig te informeren als mensen inderdaad staken. Zo kunnen zij de nodige schikkingen treffen en eventueel kijken naar opvang enzovoort. Dat lijkt mij het minste wat mogelijk is.

Ook op de andere vragen krijg ik graag een antwoord.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, persoonlijk ben ik geen grote voorstander van betogingen en stakingen. Maar dat is een persoonlijke opvatting. Anderzijds is het natuurlijk wel een democratisch recht, ook in het onderwijsveld, om van deze middelen te mogen gebruikmaken. Persoonlijk hecht ik meer geloof aan de onderhandelingstafel.

Gelukkig constateer ik wel dat wij in het onderwijsveld geen grote, sterke traditie hebben van veel stakingen en betogingen – gelukkig maar – en dat het alleen gebeurt in uitzonderlijke situaties. Maar wat is uitzonderlijk? Het hangt ervan af welke bril je opzet om dit te beoordelen.

Minister, het lijkt me wel essentieel dat ouders in dergelijke situaties altijd tijdig worden verwittigd en dat voor leerlingen en scholieren de nodige maatregelen worden getroffen in verband met opvang. Wat studenten betreft, is er wellicht geen specifieke vraag naar opvang. Zij zijn volwassen genoeg om daar zelf voor in te staan.

Collega's, ik heb niet de indruk dat de huidige regelgeving moet worden aangepast, omdat er her en der exceptionele uitzonderingen waren die misschien minder verantwoord zijn. Ik denk dat we daar onvermijdelijk altijd mee kunnen worden geconfronteerd. De regelgeving kan daar niet onmiddellijk een passend antwoord op geven.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, ik start met uw heel terechte opmerking over het overleg dat op voorhand moet plaatsvinden. In de omzendbrief staat heel expliciet dat er op voorhand moet worden overlegd om het goed verloop van de dingen te kunnen bespreken. Want aan de ene kant is er het absoluut recht voor personeelsleden om – zelfs allemaal – te staken. We zijn het er over eens dat dat recht bestaat. Maar het moet wel ordentelijk verlopen. Net daarom is het protocol, die afspraak tussen beiden, er gekomen. Een schooldirectie heeft het recht om dat overleg te vragen. En dat wordt op zeer veel plaatsen ook heel zorgzaam gevoerd. Ik weet dat men in een aantal scholen zelfs het volgende statement heeft gemaakt: één iemand gaat mee naar de betoging en de rest van het personeel werkt. Zo kan men deelnemen, en vermijdt men dat de kinderen de dupe zijn van het geheel.

Op veel plaatsen loopt dat goed. U zegt dat sommige mensen vinden dat dat overleg niet moet. Dat is fout. Het is manifest in strijd met de omzendbrief. Geef mij gerust hun coördinaten door, dan zullen we onze administratie vragen om contact op te nemen. Wat in de omzendbrief staat, moet worden gerespecteerd. Laat dit zeer, zeer duidelijk zijn. Al wie een hart heeft voor onderwijs, zal dat ook logisch vinden.

Het was natuurlijk – en dat is het enige dat ik hier vergoelijkend kan meegeven – een speciaal moment omdat het net na een lang weekend was. Ik heb in mijn eigen regio een aantal schooldirecties gehad die zeiden: we moesten het eigenlijk al voor het lang weekend laten weten. Voor sommigen was het wat vroeg om te laten weten of ze al dan niet meegingen. Er zaten zo'n vier dagen tussen. Maar dat doet niet af van de basisvaststelling dat hierover overlegd moet zijn. En dat doet helemaal geen afbreuk aan het stakingsrecht. Het gaat gewoon over het mogelijk maken van een fatsoenlijke organisatie in uw school en ouders op tijd kunnen verwittigen. Het ene heeft niets te maken met het andere.

Ik vind dat de omzendbrief moet worden nageleefd. Wat mij betreft, moet hij, zoals de heer De Meyer zegt, niet worden aangepast. Maar als er signalen zijn van zaken die niet gerespecteerd zijn, kunnen wij dat – met veel plezier zelfs – wel opnemen met de school of de vakbond daar ter plaatse.

Mijnheer Daniëls, inzake hoger onderwijs hebt u terecht gesteld dat die omzendbrief daar ook niet van toepassing is. Dat is waar, dat heeft ook te maken met het feit dat leerkrachten daar een andere manier hebben van werken. In het hoger onderwijs gaat het over lectoren en professoren, en zij werken niet met vaste roosters. Dat neemt echter niet weg dat zij er moeten zijn als ze er moeten zijn.

Wat VIVES betreft, heeft mijn administratie de mail intussen ontvangen. Daar wordt een onderzoek rond gevoerd, maar dit kan dus niet. Ik kan daar alleen maar heel duidelijk over zijn. Als je staakt, word je niet betaald door de overheid. Een brief sturen dat men supportert en dat iedereen wordt doorbetaald, dat gaat niet. Ik heb aan de administratie gevraagd om daar een onderzoek naar te voeren, maar ik kan daar nog geen details over geven. We zullen nagaan naar wie dat is gestuurd, wat er precies is gebeurd, of dat is doorgegeven enzovoort. Zodra de resultaten bekend zijn, zal ik die meedelen. Maar dit is manifest niet oké.

Koen Daniëls (N-VA): En mijn vraag over de directeurs en het administratief personeel die staken?

Minister Hilde Crevits: Wanneer een directeur staakt, moet dat de dagen nadien zo snel worden doorgegeven. Het is niet omdat men staakt dat men plots aan zinsverbijstering lijdt, dat men een black-out heeft en dus de dagen nadien niet zou kunnen doorgeven wat er is gebeurd. Wanneer dat niet kan op de stakingsdag zelf, dan moet het nadien.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, er is de basisstelling dat ieders recht moet worden gerespecteerd, van zij die sociaal actie willen voeren en van zij die in opvang willen voorzien en dat tijdig moeten kunnen laten weten aan de ouders. Ik hoop dat de boodschap van de omzendbrief nog eens heel duidelijk wordt gemaakt aan iedereen op het terrein. Ik zal de boodschap ook doorgeven aan een aantal besturen. Wanneer ze hun case aan u willen overmaken, dan zullen ze dat kunnen doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over artificiële intelligentie en onderwijs – 1986 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunst bracht in april 2018 een standpunt uit over artificiële intelligentie (AI). Ook onderwijs kreeg daarin een prominente plek. Het ging daar ook even over in het halfroond naar aanleiding van actuele vraag 304 en 305 van de heren Gryffroy en Bothuyne.

Minister van Werk en Economie Philippe Muyters zei toen: "Twee van de aanbevelingen gaan ook over onderwijs, namelijk om in STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) meer AI in te bakken en om een bachelor AI naar voren te brengen op de universiteiten. Ik zal dus zeker mijn collega van Onderwijs daar bij betrekken," aldus minister Muyters in het halfroond.

De standpunten en de aanbevelingen zijn ook interessant in hun totaliteit, maar we zullen ons hier beperken tot onderwijs. Wij identificeren vier aanbevelingen die over onderwijs gaan.

Ten eerste zijn er initiatieven nodig om de Vlaamse samenleving, en in het bijzonder de jeugd, beter te informeren over de ontwikkelingen op het vlak van AI. Deze initiatieven moeten komen van de diverse actoren die verantwoordelijk zijn voor de communicatie over wetenschap en technologie, zoals Universiteit Vlaanderen.

Ten tweede zijn er ook initiatieven nodig om het hoger onderwijs in AI sterk uit te breiden en nieuwe generaties van onderzoekers, ontwikkelaars en lesgevers te vormen.

Ten derde moet het stimuleren van AI in het onderwijs samengaan met forse stimulansen voor STEM in het lager en secundair onderwijs. AI berust sterk op wiskunde, exacte wetenschappen en vooral computerwetenschappen. Tegelijk vergt AI een diep inzicht in de gebieden waar het wordt toegepast.

Ten vierde moet om de erosie van banen door AI tegen te gaan, zwaar worden ingezet op naschoolse opleidingen door de creatie van educatief materiaal over AI, eventueel in de vorm van MOOC's (Massive Open Online Courses), door bedrijven de weg naar AI te wijzen, door postgraduaatscursussen aan universiteiten en hogescholen enzovoort.

In de bespreking van het voorstel van resolutie van de heer Annouri en andere betreffende de opmaak van een inclusieve en duurzame robot- en digitale agenda voor Vlaanderen in de gezamenlijke commissie Werk/Onderwijs op 5 september 2017 werd ook Koen Pelleriaux, transitie manager Departement Onderwijs en Vorming, aan het woord gelaten. Professor Luc Sels stelde dat het onderwijs meer zal moeten inzetten op de creatieve taken die gericht zijn op de ontwikkeling van

nieuwe ideeën en gepaard gaan met veel sociale interactie. Professor Sels stelde ook dat we moeten evolueren van STEM naar STEAM. Dat komt neer op een grotere klemtoon op 'arts' en 'design'.

Iedereen is het erover eens dat Europa dringend moet investeren in AI. Op 10 april 2018 tekenden 25 Europese lidstaten waaronder ook België een verklaring van samenwerking op het vlak van AI. De Europese Commissie kondigde in april 2018 aan ongeveer 1,5 miljard euro vrij te maken voor onderzoek en innovatie.

De Europese Commissie wijst er eveneens op dat door de komst van AI heel wat jobs zullen verdwijnen en wil de arbeidsmarkt daarop voorbereiden. De Commissie wil dat de lidstaten hun onderwijsstelsels klaarstomen voor de toekomst.

Minister, hoe wilt u ons onderwijsstelsel klaarstomen voor wat de vierde industriële revolutie wordt genoemd, de komst van AI?

Hoe staat het met het werk van transitie-manager Koen Pelleriaux? In welke fase zitten we?

Hoe wilt u inzetten op levenslang leren, nascholing, omscholing en bijscholing op het vlak van AI?

Zal de Vlaamse Regering inzetten op een uitbreiding van het aanbod AI in het hoger onderwijs? Wanneer komt er een bachelor AI?

Hoe wilt u STEM meer inbakken in ons onderwijs in functie van AI? Wat denkt u van het voorstel om STEM uit te breiden naar STEAM?

Hoe wilt u onze scholieren maar ook leerkrachten en scholen beter informeren over de ontwikkelingen op het vlak van AI?

Hebt u al overleg gehad met minister Muyters? Wat waren de conclusies van dat overleg?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, dit is een heel interessante vraag en een van de uitdagingen waar de overheid in de toekomst voor staat. Het gaat over iets dat we nog niet zelf kunnen bevatten. Ik heb net als jullie het genoeg gehad, maar dan op een ander moment, Peter Hinssen, te horen, samen met mijn administratie.

Dat is heel speciaal om te zien hoe we met veel dingen bezig zijn. Eigenlijk moet je de innovatieve competenties aanwakken, maar je hebt al basiskennis nodig om ze aan te wakken, dus je voelt dat er ter zake toch wel sprake is van een bijzonder spanningsveld.

Mevrouw Meuleman, het standpunt van de KVAB over AI bevat enkele aanbevelingen over wetenschapscommunicatie, vooral voor het hoger onderwijs. Ik zal daar straks op terugkomen. Die zijn gericht tot het beleid, maar ook tot de onderwijsverstrekkers zelf, die de nodige vrijheid hebben om die in te vullen. In de voorbereiding op de nieuwe ICT-eindtermen die nu in ontwikkeling zijn, is gebruikgemaakt van het Europese referentiekader DigComp (Digital Competence Framework). Dat bevat 22 competenties inzake het begrijpen, hanteren en duiden van ICT in brede zin. Dat wordt dus daadwerkelijk meegenomen. In het licht van levenslang leren is het inderdaad van belang om nieuwe competenties te verwerven op het vlak van AI. Dat is van belang voor de professionele en sociale, maar ook de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Dat kan aan de ene kant worden bekeken in het kader van een veranderende jobinhoud. Je ziet immers in veel bedrijven dat een aantal deeltaken worden overgenomen door intelligente

systemen. Mensen moeten ook steeds vaker samenwerken met robots. U moet nu bijvoorbeeld eens een voedingsbedrijf gaan bezoeken. Terwijl daar vroeger alles manueel werd gedaan, wordt bijna alles nu met machines gedaan en bedienen de mensen de robots om dat te verbeteren. Er is dus een enorme behoefte aan competent geschoolde ICT-mensen, en er is ook een behoefte aan competente ICT-ontwikkelaars voor artificiële-intelligentietoepassingen.

Kijken we dan naar wat er bestaat. Mevrouw Meuleman, een nieuwe bacheloropleiding in het hoger onderwijs kan ik niet opleggen. Dat moet uitgaan van de instellingen zelf. Zij moeten een aanvraag doen en dan moet dat een scenario doorlopen. Ik heb tot vandaag in de Commissie Hoger Onderwijs nog niet zo'n dergelijke vraag zien binnenkomen. Die opleiding is dus nog niet aangevraagd. Wel zie ik, en dat is dan positief, dat er aandacht is voor AI. Je ziet dat men bijvoorbeeld in het domein van de informatica, maar ook bij de ingenieurswetenschappen en in de gezondheidszorg, heel veel mogelijkheden ziet om artificiële intelligentie toe te passen, en ook, trouwens, in de opleiding Rechten. U weet dat bepaalde zaken nu gewoon automatisch worden afgehandeld. Op alle terreinen zie je dus mogelijkheden. Vandaar mijn bedenking dat het misschien van belang is dat AI haar weg vindt in alle opleidingen van het hoger onderwijs, dat we daar niet iets speciaals van maken, maar dat men ermee leert om te gaan op alle niveaus.

Hoe kan je STEM meer inbakken in het onderwijs? Op dit moment worden vooral leermiddelen over artificiële intelligentie gedeeld. Ik verwijs naar onze portaalsite KlasCement en het Archief voor Onderwijs. Daar kan je heel veel interessant materiaal vinden. Wat de uitbreiding van STEM betreft, u weet dat ik eigenlijk wel een voorstander ben van twee uitbreidingen. Ik weet niet of we daarvoor het woord 'STEM' moeten veranderen. Je hebt STEAM, waarin de 'arts' worden meegenomen. Het grote voordeel daarvan is dat je ook de focus legt op wat we ook nodig hebben, namelijk die innovatie, wat bij uitstek iets is bij kunsten. Dat gaat over nieuwe dingen die worden gemaakt. Goed STEM-onderwijs houdt zeer nauw verband met maatschappelijke en technologische uitdagingen. Daarbij is bijvoorbeeld ook de esthetische vormgeving, het design van belang.

De tweede uitbreiding is geïntegreerde STEM (iSTEM). Daaromtrent is er ook heel wat te doen op dit ogenblik, want natuurlijk moet ook de informatica en alles wat daarachter hangt worden meegenomen. De resultaten van de peiling inzake wetenschappen in de eerste graad zijn soms zeer interessant. We zien dat jongeren het zeer, zeer goed doen wat kennis betreft, en ook wat de uitvoering betreft, maar dat ze het niet zo goed doen als het gaat over probleemoplossend denken, en dat is net datgene waar u in uw vraagstelling naar verwijst en waar we bij de eindtermen dus rekening mee zullen houden. Als wordt gevraagd dat men creatief of innovatief zou zijn, dat men eens ingenieur of architect zou spelen om een bepaalde oplossing uit te werken, dan wordt men onzeker. Die competenties moeten dus echt sterker worden ontwikkeld, en dat is een globale taak. Dat gaat over de houding die je hebt ten opzichte van die nieuwe zaken. Ik denk dus dat het van belang is dat we ter zake tot een paar geïntegreerde eindtermen komen, die dan later ook in de bovenbouw, en zelfs ook in het lager onderwijs, op termijn, kunnen worden ingevoerd.

Hoe moeten we scholieren en leerkrachten informeren? Daarvoor heb je de educatieve portaalsite KlasCement, zoals ik al zei. Een ander voorbeeld is het Gamefonds. Dat is samen met mijn collega. Dat laat derde partijen toe projecten in te dienen waarbij artificiële intelligentie wordt gebruikt. Ik verwijs heel graag naar een educatief taalspel dat recent is goedgekeurd en waarbij leerlingen taal inoefenen door te converseren met een 3D-personage. Dat is zeer interessant. De verwachting is dus dat dat in de toekomst ook vaker zal kunnen worden gebruikt, en dat je dus zo ook je niveau kunt opkrikken. Er is ook de werking van imec inzake educatieve technologieën. De Smart Educationafdeling van professor

Desmet levert baanbrekend werk ter zake. Binnen imec zijn er mogelijkheden voor scholen om mee te werken aan onderzoek of concrete eigen projecten te implementeren. Dat is trouwens ook zeer interessant, mocht u daar eens wat meer uitleg over willen hebben.

Ik heb heel vaak overleg met collega Muyters, maar het specifieke overleg over het advies van de KVAB moet nog plaatsvinden. Dat zal uiteraard plaatsvinden.

De transitieprioriteit levenslang leren is een samenwerking tussen collega Muyters en mezelf. Dat wordt ook getrokken door de twee departementen. Er zijn drie fasen vooropgesteld. Fase 1 is die van de verdere studie en verkenning. Fase 2 is die van de visievorming en beeldvorming vanuit een transitieruimte. Fase 3 is die van de verankering en de verbreding. Waar staan we nu? Die fase 2 is bijna afgerond. De transitiearena is ondertussen tot mei 2018 vijf keer samengekomen. De opdracht van die transitiearena bestond erin om een inspirerende visie uit te tekenen op het vlak van levenslang leren en de dynamische levensloop. De arena schrijft nu haar rapport. Ik verwacht dat heel kortelings, na de zomer. Dan start fase 3, met een voorstelling van het rapport aan mezelf en het nemen van beleidsmaatregelen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben blij met de stand van zaken die u hebt gegeven. We kijken ook uit naar het rapport en naar de uitkomst van het overleg dat nog moet komen, maar ik begrijp dat u zeker van plan bent om dat te organiseren.

De eindtermen zijn inderdaad een momentum om een aantal dingen te verankeren. De nadruk ligt op competenties, wat we zeker niet mogen vergeten en verwaarlozen. Er is een heel snelle evolutie, en de kennis die je aanleert, zal bij wijze van spreken al achterhaald zijn op het moment dat je het leert. Het competentiegericht denken is dus zeer belangrijk.

We moeten ook aandacht hebben voor alle onderwijsniveaus omdat het aan bod komt op verschillende kennisniveaus en iedereen er in zekere mate kennis mee moet kunnen maken. Ik ben het ermee eens dat het aan bod moet komen in alle opleidingen. Het zal aan bod komen op universitair niveau, maar het zou toch niet slecht zijn dat een aantal mensen er zich in gaan verdiepen. Een bachelor is misschien geen slecht idee om die aanbeveling op te volgen. U kunt het inderdaad niet zelf inrichten maar misschien toch suggereren of een stand van zaken vragen aan de instellingen om na te gaan of er interesse is om dit op te richten. Het is belangrijk.

Het is ook goed dat in de eindtermen de nadruk wordt gelegd op het probleemoplossend denken en het aspect 'arts and design' in STEM om de creativiteit te stimuleren, want dat hebben we nodig.

Ik kijk dus uit naar de verdere afhandeling van het rapport en de verdere inspanningen op dit vlak.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, het is inderdaad een zeer belangrijke vraag die mevrouw Meuleman stelt. Het gaat over de grootste uitdagingen van de toekomst, niet alleen de artificiële intelligentie maar eigenlijk alle vaardigheden die daaromheen draaien op het vlak van IT en ICT en dit op allerlei mogelijke manieren, als basisvorming maar ook als aanvullende vorming voor wie in heel andere sectoren werkt dan de IT-sector.

Het blijkt toch we het op het vlak van digitalisering beter zullen moeten beginnen te doen dan nu het geval is. Dat bewijst ook het groot aantal structurele vacatures in de IT en de vacatures die samenhangen met andere sectoren. Je moet daarvoor

een aantal skills hebben. Agoria heeft ons daar al een paar keer op gewezen en ik heb u daar ook al vragen over gesteld. We doen bijvoorbeeld goed in het basisonderwijs met de STEM-academies. U hebt een tijdje geleden gezegd dat de tweede STEM-actieplan in de steigers stond of dat men er aan aan het werken was. Mocht u daarover meer informatie hebben, dan hoor ik dat graag, want ik denk dat het nodig is. Ook naar aanleiding van het schoolverlatersrapport is onlangs nog gezegd dat het STEM-actieplan op zich goed is maar dat de evoluties traag komen. Dat baart ons natuurlijk een beetje zorgen. We hebben het over de 21e-eeuwse skills en de 21e eeuw is al volop bezig.

Ik ben het ook eens met mevrouw Meuleman over levenslang leren. Er kunnen wel zaken voor gebeuren. Ik ben blij te horen dat men verder gaat met de plannen van de transitimanagers. Als er een bredere visie over is dan die wij hier al hebben gekregen tijdens een hoorzitting, zou het interessant zijn voor de commissie om die visie te kennen en om die visieteksten eventueel te krijgen, als dat mogelijk is.

Ik wil ook nog een lans breken voor STEM in de hogescholen. Wij kunnen geen studierichting opleggen. Vanuit het beleid zien wij niet zo gemakkelijk welke studierichting er zou moeten zijn en wat er als curriculum zou moeten worden geschreven. Dat is echt geen spek naar onze bek, als ik dat zo mag zeggen. Een belangrijk punt is dat hogescholen niet het sterkst zijn gefinancierd. We hebben het de laatste tijd veel over het basisonderwijs gehad, maar de hogescholen zijn ondergefinancierd. Als ze studierichtingen moeten oprichten in de sectoren waarvoor ze de laagste puntgewichten krijgen, een onderwijsbelastingseenheid (OBE) 1 of 1,2, dan is dat toch wel een zware investering, ook voor infrastructuur en materieel. Wij kunnen geen studierichtingen opleggen, maar wij moeten volgens mij financiële incentives geven voor studierichtingen in die studiegebieden die bedrijfsgericht zijn en waarvoor het puntgewicht nu maar 1 is – verpleegkunde en onderwijs is 1,6: een groot verschil – of in STEM en IT waarvoor het puntgewicht 1,2 is, wat ook veel minder is dan bepaalde andere studierichtingen.

Collega Meuleman, we moeten niet zeggen wat ze moeten gaan doen, maar als ze in die studiegebieden studierichtingen willen oprichten, moeten we goed financieren. Dat is mijn pleidooi, minister.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ook onze fractie vindt het een boeiende vraag en een boeiend onderwerp, dat ons toch wel uitdaagt. Waar vroeger Word en Excel het summum waren, hebben we nu heel andere katten te geselen. Artificiële intelligentie en robotica worden stilaan verwacht, niet van iedereen, maar in sommige sectoren toch wat meer.

Minister, u hebt zelf gezegd dat er al veel initiatieven zijn geweest rond STEM. In het basisonderwijs zijn wetenschap, techniek en technologie als apart vak ingesteld. Ik wou daar even verder op ingaan. We zeggen vaak dat alles start in het basisonderwijs. Daarom wil ik onze oproep nog eens herhalen dat vakleerkrachten hier een bijzondere taak zouden kunnen hebben om nog meer dan nu in te zetten op wetenschap, techniek en technologie, ook omdat u zelf wees op probleemoplossend denken. Door er heel intensief en professioneel mee bezig te zijn, kun je kinderen beter uitdagen om het probleemoplossend denken te voeden. Het is een heel belangrijke stap in de ontwikkeling. Collega Meuleman zei heel terecht dat we soms wat achterlopen. Het vernieuwt zich constant.

Hoe meer je openstaat en hoe meer je je denken daarin cultiveert, hoe sneller je mee bent met al die nieuwe wegen.

Recent hadden we een heel interessant gesprek met een aantal filosofen. Die brachten het inzicht dat via filosofie de manieren van strategisch probleemoplossend denken

veel gemakkelijker in het onderwijs kunnen worden gebracht, in het basisonderwijs maar zeker in het secundair onderwijs. In de hele discussie omtrent de eindtermen mogen we misschien niet vergeten dat die lesvormen onze algemene ontwikkeling op het vlak van denken zeker positief kunnen beïnvloeden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mevrouw Meuleman verwijst in haar laatste deel naar het anderhalf miljard dat wordt vrijgemaakt door Europa wat betreft onderzoek en innovatie. Spontaan dacht ik dat dit misschien een opportuniteit kan zijn voor Vlaamse bedrijven, onderzoeksinstituten en de Vlaamse Regering. Het is interessant dat de bevoegde ministers dit uiteraard verder opvolgen.

Minister, u verwees eventjes naar de eindtermen. Nog belangrijker, of even belangrijker, zijn zeker en vast de beroepskwalificaties van de tweede en derde graad van enerzijds de arbeidsmarktgerichte studierichtingen en anderzijds de studierichtingen met dubbele finaliteit, want ook die zullen rekening moeten houden met een gewijzigde arbeidsmarkt.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik vind dit ook een heel belangrijk thema. In de vraagstelling legt mevrouw Meuleman de link naar het economische luik. Ik ben ervan overtuigd dat het voor de Vlaamse economie in de toekomst belangrijk is dat onze mensen worden opgeleid en dat daarin aandacht is voor 'arts and design' en informatica.

Minister, ik heb nog twee bekommernissen. De ontwikkelcommissies zijn aan de slag. U hebt zelf al gezegd dat het goed is dat er een aantal geïntegreerde eindtermen ontwikkeld worden. Ik heb er geen zicht op welke verschillende ontwikkelcommissies er aan de slag zijn en wie precies wat ontwikkelt, maar in de integrale aanpak van de verschillende ontwikkelcommissies is het belangrijk om te bekijken hoe vanuit de verschillende wetenschappen voldoende linken worden gelegd, zodat het een geïntegreerd geheel is waarin 'arts and design' en informatica worden opgenomen. Ik ben zeer tevreden dat u zelf ook overtuigd bent van het belang daarvan en dat probleemoplossend denken in het leerplachtonderwijs van begin af aan zeker en vast moet worden opgenomen.

In de lerarenopleiding hebben we nu de proef die studenten afleggen vooraleer ze van start gaan in de opleiding. Vooraleer de proef werd ontwikkeld, heb ik al gezegd dat ik het belangrijk vind om leiderschap als vaardigheid op te nemen in die toetsing. Ik denk dat ook artificiële intelligentie voor onze leerkrachten van groot belang is, want ook zij moeten een groot probleemoplossend vermogen hebben. Als we kijken naar de realiteit worden we er regelmatig mee geconfronteerd dat dit zeer noodzakelijk is. Als we de proef evalueren, kunnen we misschien bekijken in welke mate artificiële intelligentie bij de kandidaat-leerkrachten ontwikkeld is.

Minister Hilde Crevits: We zijn het er allemaal over eens dat artificiële intelligentie horizontaal en verticaal een enorme uitdaging is. Mevrouw Meuleman, zodra de teksten er zijn, zult u ze uiteraard kunnen krijgen. Ik denk wel dat het van belang is dat we fase drie nog laten passeren, dat er concrete aanbevelingen komen en dat we dan kunnen kijken waar men geraakt is.

Men is momenteel aan het werk aan het STEM-platform, mevrouw Brussel. Er staan al twee rapporten op de website ter beschikking, maar er is nog geen finaal rapport. Zodra dit er is, zult u dit krijgen.

We zien dat de cijfers omtrent STEM in het hoger onderwijs gunstig evolueren. Meisjes aan de universiteit, dat wordt beter. Het is nog niet spectaculair, maar zoals alles in het onderwijs gaat het traag maar wel gestaag.

Nog een bedenking voor het onderwijs in al zijn facetten: levenslang leren door leerkrachten en voldoende tijd om zich bij te scholen, is een van de grootste uitdagingen. Dat geldt voor talen, voor techniek en voor artificiële intelligentie.

Hoe we de hogeronderwijsinstellingen kunnen stimuleren voor zo'n extra bachelor, moeten we bekijken. Mevrouw Brusseel, u legt de link met de financiering. Ik herhaal nog eens wat ik al zo vaak heb gezegd. Voor mij is het geen enkel probleem om de financiering te herbekijken, maar er zullen winnaars en verliezers zijn. Het gaat niet om er zomaar 50 of 100 miljoen euro recurrent bij te krijgen. Ik blijf ook herhalen dat mijn eerste prioriteit het basisonderwijs is dat we moeten versterken. Ik weet dat de universiteiten en hogescholen een plan aan het maken zijn inzake de toekomst. Ik vind het ook goed dat ze over de financiering nadenken, want u hebt een punt. Men is minder gestimuleerd als een student minder weegt. Dat is absoluut juist, maar we moeten dan ook bereid zijn om het in zijn geheel te neutraliseren. Als men wel wil hervormen maar alleen als iedereen geld verkrijgt, dan gaat dat natuurlijk niet. Ik wil er oprecht en eerlijk over zijn dat mijn eerste prioriteit nu het basisonderwijs is.

Ik heb voldoende geantwoord op de vragen rond de geïntegreerde eindtermen.

Het gaat razendsnel in onze samenleving. Als je kinderen hebt, zie je dat. Je ziet hoe ontzettend soepel ze omgaan met al die nieuwe dingen. Dat is een enorme uitdaging voor onze leerkrachten. Wees nu maar eens leerkracht van mijn leeftijd bijvoorbeeld. Je hebt al die ontwikkelingen zien passeren, en dan heb je kinderen van 8 à 9 jaar in de klas, en die zijn digitaal ontzettend veel vaardiger dan jij zelf. Dat vraagt wat zelfreflectie. Hoe kunnen we daar op een uitdagende wijze mee omgaan met de leerlingen? Dat lukt in een aantal scholen wonderwel, in andere is dat iets moeilijker.

Zodra de twee plannen waarover we het hier hebben, ter beschikking zijn, zal ik ze aan u allen overmaken.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil ook de collega's bedanken voor hun inbreng. Er is heel veel gezegd, en dat was heel nuttig.

Mevrouw Krekels had het over de aandacht in het lager onderwijs. Of dat al dan niet met vakleerkrachten moet, laat ik in het midden. Maar het werken in lerarenteams, met jongere leerkrachten die meer op de hoogte zijn en veel beter de evoluties volgen en erin geïnteresseerd zijn en andere leerkrachten die liever iets anders doen, is een belangrijke evolutie die we als overheid moeten stimuleren in heel het loopbaanpactdebat.

De lerarenopleiding van mevrouw Helsen was ook een interessante aanvulling.

Mevrouw Brusseel had het over de financiering, en dat is heel relevant. Het is niet alleen het niet stimuleren, maar de kost van de opleiding moet misschien ook eens worden bekeken. De kost zal misschien hoger liggen dan voor bepaalde andere opleidingen. Dat is misschien toch een extra argument om die weging te doen en te herbekijken.

De heer De Meyer suggereerde – dat had nog een vraag kunnen zijn, die ben ik vergeten te stellen – om eens te kijken of we aanspraak kunnen maken op de middelen die Europa vrijmaakt. We moeten eens met minister Muyters bekijken wat we moeten doen – ik weet niet hoe dat gaat, misschien met een oproep – om ervoor te zorgen dat er een deel van die middelen naar Vlaanderen komt. Dat vond ik interessant.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het behoud van wijkschooltjes – 1988 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer de Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, dames en heren, in het basisonderwijs blijven wijkschooltjes belangrijk. Ze maken het mogelijk dat ouders hun kind in de directe omgeving naar school kunnen sturen, en de wijkschooltjes vervullen een belangrijke functie in het sociale weefsel van de omgeving. Daarom trekt de koepelorganisatie van de ouderraden binnen het katholiek onderwijs, de Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV), aan de alarmbel. In de motivatie om desgevallend schooltjes te sluiten, wordt volgens de VCOV de economische logica belangrijker, terwijl ze de maatschappelijke rol van de wijkschooltjes willen blijven beklemtonen.

Uit cijfers van het departement Onderwijs blijkt dat in 2016-2017 in totaal 36 vestigingen werden afgeschaft en 15 nieuwe werden geopend. Daarmee zou het niet om een noemenswaardige stijging gaan. Toch vreest de VCOV voor een trend, waarbij men bedenkingen heeft.

Minister, wat is uw visie op kleinere vestigingen en wijkschooltjes? Welke beleidsmaatregelen zijn zinvol om desgevallend bepaalde kleine vestigingen en wijkschooltjes vitaal te houden en te garanderen dat ze hun functie kunnen behouden?

Is het niet zinvol om een toekomstgerichte en geactualiseerde definitie te geven van 'school' en 'vestigingsplaats'? Wat zijn hiervan de consequenties?

Hoe en met welke middelen kunnen schoolbesturen desgevallend de vitaliteit van hun kleine vestigingen en wijkschooltjes bevorderen? Welke verantwoordelijkheid hebben schoolbesturen enerzijds en de minister anderzijds in deze aangelegenheid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, het zal u niet verbazen, ik heb het al vaak gezegd, voor mij spelen wijk- en dorpsscholen een belangrijke rol voor het lokale buurt- en dorpsleven. Mensen staan samen te wachten aan de schoolpoort, kinderen kunnen te voet naar school, en dat samen met de kinderen uit de buurt. Zeker voor kleuter- en lagereschoolkinderen is dat belangrijk. In het secundair onderwijs is dat helemaal anders, dan maakt men keuzes. Het kan ook verderaf zijn, men is in staat om zich helemaal autonoom te verplaatsen.

In de huidige regelgeving staat heel wat ingeschreven om de buurtscholen te kunnen behouden. Er zijn andere normen voor landelijke en stedelijke gebieden wat betreft het aantal leerlingen dat een school of vestigingsplaats dient te tellen om subsidieerbaar of financierbaar te zijn. De rationalisatienormen – aantal leerlingen dat een school moet tellen om gesubsidieerd te blijven na de oprichtingsperiode – voor scholen, niveaus en vestigingsplaatsen zijn ook afhankelijk van de bevolkingsdichtheid.

Zo zijn in het gewoon basisonderwijs drie categorieën: de normen die gelden voor gemeenten met minder dan 75 inwoners per vierkante kilometer, voor gemeenten met 75 tot 500 inwoners per vierkante kilometer, en voor gemeenten met meer dan 500 inwoners per vierkante kilometer. In dunbevolkte gebieden zijn er minder leerlingen nodig om een school in stand te houden. Een basisschool kan zo al met 24 leerlingen blijven bestaan. En wanneer die school geïsoleerd is, ver van alles af ligt, volstaan zelfs 16 leerlingen. Het kan heel beperkt.

Verder zijn de omkaderingsnormen gunstiger voor kleinere scholen. Door voordeligere omkadering toe te kennen aan de eerste groep leerlingen, krijgt ook een kleine school volwaardige kansen. Daar staat evenwel tegenover dat de directie van een kleine school nog een gedeeltelijke onderwijsopdracht heeft. De Vlaamse Regering heeft op mijn voorstel beslist om deze vanaf volgend schooljaar te verlagen.

In onderwijs moet de lat altijd omhoog maar soms mag de lat naar beneden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het aantal uren dat directeurs moeten lesgeven. Alle directeurs van scholen met meer dan honderd leerlingen worden klasvrij. Directeurs van kleinere scholen moeten vier lestijden minder voor de klas staan. De lonen worden ook gelijkgeschakeld. Dat zijn twee maatregelen waarnaar al lang gevraagd werd.

Een andere maatregel is dat we voor de omkadering rekening houden met de afstand tussen de verschillende vestigingsplaatsen. Als een vestigingsplaats ten minste 1,5 kilometer in vogelvlucht verwijderd is van een school, dan telt ze apart en krijgt ze lestijden zoals een afzonderlijke school. Ik werd al heel dikwijls aangesproken over die 'in vogelvlucht'. Mensen kunnen natuurlijk niet in vogelvlucht vliegen. Niet alle wegen lopen 'Maria-Theresiaans' recht van de school naar de woonplaats. De regelgeving spreekt echter wel over 'in vogelvlucht'.

In de perceptie van vele ouders is een vestigingsplaats helemaal niet verschillend van een school. Toch is er een verschil. Elke school heeft recht op een directeur. Dat is niet het geval voor een vestigingsplaats. Een vestigingsplaats heeft wel een directeur, die echter ook elders directeur kan zijn.

Hoe de omkadering nu in de praktijk over de verschillende leerlingengroepen en vestigingsplaatsen van de school verdeeld wordt, behoort tot de autonomie van het schoolbestuur. De school ontvangt jaarlijks op basis van het aantal ingeschreven leerlingen een lestijdenpakket. Hoe het lestijdenpakket verdeeld zal worden over de verschillende leerlingengroepen en vestigingsplaatsen wordt vooraf besproken in de verschillende overlegorganen. Ik mag me daar niet in mengen. Elke school beslist autonoom hoe ze haar onderwijs indeelt.

Dezelfde autonomie geldt ook met betrekking tot het voortbestaan van vestigingsplaatsen. In Vlaanderen is er zoals u weet vrijheid van onderwijs. Dat staat in de Grondwet. Dat betekent dat elke natuurlijke persoon een school mag oprichten en onderwijs mag verstrekken. De keerzijde hiervan is dat deze natuurlijke persoon of rechtspersoon ook autonoom kan beslissen om een vestigingsplaats te sluiten.

Collega's, zoals jullie weten werken we momenteel aan een toekomstplan voor het basisonderwijs. Daarom zijn er gesprekken aan de gang met een aantal partners. Daarbij zal ook de minimale en optimale schoolgrootte ter discussie komen. Dat beloven levendige gesprekken te worden.

Persoonlijk ben ik van mening dat, zeker voor de allerkleinsten, scholen dicht bij de woonplaats zeker een meerwaarde hebben.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u hebt gelijk als u zegt dat de regelgeving duidelijk is en mogelijkheden biedt. Wat me bijzonder interesseert, zijn de lopende gesprekken en het resultaat ervan over het toekomstplan Basisonderwijs en over de minimale en optimale schoolgrootte.

Het meest essentiële is dat u zowel vandaag als gisterennamiddag in de plenaire vergadering het signaal gegeven hebt dat basisonderwijs zeer dicht bij de gemeenschappen moet staan. Dat is een belangrijk signaal, niet alleen naar ouders maar ook naar onderwijsverstrekkers.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer De Meyer en uw antwoord. Ik denk dat er heel veel waarheden in zitten. Ik ken zelf heel veel scholen, zowel in het kleuter- als het lager onderwijs, die zeer klein zijn. De nabijheid in de gemeenschap is inderdaad belangrijk. We moeten echter altijd voor ogen blijven houden – en ik zeg niet dat dat niet het geval is – dat de pedagogische kwaliteit gegarandeerd blijft. Wanneer in zeer kleine schooltjes groepen die nogal sterk verschillen in leeftijd toch moeten samenzitten – ik zeg niet dat dat op zich slecht is – moeten we altijd zorg dragen voor de pedagogische kwaliteit. Ik kan voorbeelden aanhalen van kleuterscholen die echt zeer klein zijn, waarover de ouders zeer tevreden zijn en die ingebed zijn in de lokale gemeenschap. Zulke kleuterscholen zijn vaak de draaischijf van het lokale gemeenschapsleven. We moeten het aspect pedagogische kwaliteit steeds in het oog blijven houden. Ik zeg niet dat dat niet gebeurt, ik zeg alleen dat dat een aandachtspunt moet blijven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het eens met beide aanvullende opmerkingen, maar wil toch iets nuanceren. Mijnheer Van Dijck, u was wel voorzichtig in uw manier van uitdrukken. Zelf ben ik er niet van overtuigd dat het een probleem hoeft te zijn om kinderen van verschillende leeftijden samen te zetten. Ik heb namelijk persoonlijke ervaring met die situatie. Mijn schoonmoeder, die uiteraard alle verslagen van deze commissie leest, was kleuterleidster in de enige kleuterklas in een kleine wijk. Zij was altijd apetrots dat 'haar' kleuters het goed deden in hun verdere schoolcarrière. Het kan dus zeker. Het hoeft helemaal geen belemmering te zijn.

Ik deel wel de bezorgdheid dat voor alle basis- en kleuterscholen de pedagogische kwaliteit in orde moet zijn. Dat staat als een paal boven water. Daarover waken onze directies.

Mijnheer De Meyer, ik had het daarnet over de 'Maria-Theresiaanse weg'. Daarmee bedoel ik een kaarsrechte weg, die van kerk tot kerk loopt. In Torhout kennen we dergelijke wegen. De afstand in vogelvlucht komt dan overeen met de afstand langs zo'n weg.

Kris Van Dijck (N-VA): Vroeger bestonden er geen privé-eigenaars en was het inderdaad mogelijk om een rechte weg te trekken. Dat is nu niet meer mogelijk.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, ik heb uw opmerkingen en uw warm pleidooi voor onze kleine basisscholen begrepen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, dat laatste is natuurlijk het belangrijkste. Ik ben het eens met collega Van Dijck en ik denk dat iedereen het ermee eens is dat de kwaliteit bewaakt moet worden in alle scholen. Dat is evident. Maar ik heb me deze week geërgerd aan de uitspraken van de Vlaamse Bouwmeester alsof in de toekomst alle heil moet worden verwacht van de steden en grote gemeenten. Ik denk dat het belangrijk is dat er in Vlaanderen ook wat tegenstroom is en dat leefkwaliteit, en daar hoort eventueel de nabijheid van basisonderwijs, ook in plattelandsgemeenten bij, gewaarborgd moet blijven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de whitepaper over contractstage bij de opleidingen Verpleegkunde – 2017 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, in de commissievergadering van 26 april stelde collega De Meulemeester een vraag over de hervorming en de verlenging van de opleiding verpleegkunde. Een belangrijk element in de vernieuwde opleiding zijn de contractstages. Die moeten voor het eerst plaatsvinden in het academiejaar 2019-2020. Om deze stages vorm te geven, organiseerde u intens overleg tussen de opleidingen en het werkveld, zo stelde u in de commissie in uw antwoord op de eerdere vraag om uitleg. Ook de studenten werden betrokken via focusgesprekken. Dit proces moest leiden tot een whitepaper over de contractstage. Op 14 mei zouden de betrokkenen het document overhandigen aan u en aan de minister van Welzijn.

Minister, kunt u de inhoud van de whitepaper toelichten? Wat zijn de volgende stappen om de contractstages vorm te geven? Welke bezorgdheden brachten het werkveld en de studenten aan? Hoe zult u deze bezorgdheden aanpakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb de definitieve versie van het 'wit papier' nog niet ontvangen. We weten al dat het wit papier is. In het gesprek op 14 mei dat ik in de context van de vraag om uitleg van Ingeborg De Meulemeester van 26 april aankondigde, hebben de initiatiefnemers van de whitepaper het document toegelicht aan leden van mijn kabinet en het kabinet van collega Vandeurzen. De tekst wilde men echter nog finaliseren na verdere aftoetsing binnen het werkveld en binnen de hogescholen. Ik heb ook gezegd dat we dat proces zouden respecteren en geen voorafnames zouden doen op de teksten die men aan het maken was.

Ik heb wel de indruk dat het document getuigt van een sterk engagement van zowel de opleidingen als het werkveld. Men heeft ook de studenten betrokken bij de uitwerking ervan, wat een goede zaak is. Vanuit de positieve ervaring bij het uitwerken van de whitepaper pleit men voor een structureel overleg tussen onderwijs en werkveld omtrent de contractstages. Dan kan men komen tot zaken als: afspraken over de inhoud en de verwachtingen, zowel naar studenten als naar stageplaatsen, bijvoorbeeld een charter; een goede planning, waarbij men ook denkt aan een registratietool zoals we die voor de lerarenstage hebben, zodat je weet waar je die contractstage kunt doen; initiatieven voor een kwaliteitsvolle begeleiding op de stageplaats, bijvoorbeeld mentorenbegeleiding; aanbevelingen omtrent het statuut van verpleegkundigen met een gedeelde aanstelling, bijvoorbeeld iemand die zowel actief is in de zorgsector als binnen de hogeschool, die een 'combiprofiel' heeft en een zeer goede begeleider kan zijn van studenten; afstemming omtrent de evaluatie van de studenten door de ontwikkeling van een evaluatietool. Dat zijn allemaal zaken die daarin verwerkt worden.

De whitepaper gaat ook in op het aspect van de financiering. De vraag is of je een contractstage moet vergoeden in de vorm van een soort loon. Uit de eerste gesprekken zien we dat studenten daar niet echt vragende partij voor zijn, maar wel voor een compensatie van de onkosten die ze moeten maken om een contractstage te lopen, bijvoorbeeld voor werkkledij, parking, maaltijden en vervoer. De whitepaper gaat ook wat dieper in op de middelen die nodig zouden zijn om in een kwaliteitsvolle begeleiding te kunnen voorzien.

Wat zijn de volgende stappen? Mevrouw Soens, daar kan ik nog niet op antwoorden omdat ik geen definitief document heb. Ik heb geprobeerd om toch wat uitleg te geven zonder definitieve teksten. De contractstage is een gedeelde verantwoordelijkheid van de hogescholen en het werkveld. Dat zij tot een gezamenlijke tekst lijken te komen, sterkt mij in de overtuiging dat zij de kansen voluit benutten. Ik hoop dat die whitepaper snel kan worden gefinaliseerd.

Bij de toelichting van de whitepaper is duidelijk gesteld dat die het resultaat is van een gezamenlijk overleg en dat het belangrijk is dat de studenten maximaal betrokken blijven. Ik ga er dus van uit dat die bezorgdheden uit het werkveld meegenomen worden. Ik zal er voor de verdere implementatie samen met mijn collega Jo Vandeurzen over waken dat de realisatie van de contractstages breed gedragen blijft.

Collega, zodra ik de teksten heb, zult u die krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, dank u voor uw antwoord. Er is dus nog geen definitieve paper. Het is inderdaad goed dat zodra die er is, we die kunnen krijgen en we hem hier kunnen bespreken in de commissie.

Ik ben blij om te horen dat er wordt nagedacht over structureel overleg tussen het werkveld en het onderwijs en dat studenten daar zoveel mogelijk bij worden betrokken. Want de stages gaan in vanaf academiejaar 2019-2020, maar ik vermoed dat die eerste jaren nog wat aanpassingen nodig zullen zijn en dat alles niet meteen vlekkeloos zal verlopen. Ik denk dat het dus goed is om dat overleg structureel te gaan organiseren.

Ik hoor dat er geen echte vragen zijn voor een soort loon, maar wel voor een onkostenvergoeding vanuit de studenten. Als ik me niet vergis, hebben bedrijven bij stages op het einde van een opleiding wel een verplichting om een maandelijkse vergoeding uit te keren tussen de 400 en 725 euro per maand. Valt dat daaronder of hoe zit het precies? Het zou goed zijn om daar wat meer duidelijkheid over te krijgen.

Er blijven nog een aantal vragen over die in de whitepaper misschien zullen worden opgelost. Ik denk, bijvoorbeeld, aan de vraag of studenten tijdens die contractstage ook bepaalde rechten opbouwen. Door de verlenging van de opleiding gaan ze immers pas later aan de slag en bouwen ze later rechten op. Het zou goed zijn daarover duidelijkheid te krijgen. Gaat het nu eigenlijk om een contract of om een stage? De verantwoordelijkheden van het onderwijs en de bedrijven zijn natuurlijk verschillend. Ook op dat vlak zou het goed zijn in de whitepaper wat meer zekerheid te krijgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, dit thema is niet oninteressant. Het is ook belangrijk voor veel andere opleidingen. We hebben de opleiding verpleegkunde. De stage is, zoals de EU heeft aangegeven, belangrijk om genoeg praktijkervaring te hebben. Zodra we in een opleiding met betaalde contractstages beginnen, neem ik aan dat studenten en sectoren hierover ook met betrekking tot andere opleidingen zullen nadenken.

Naast de vragen die mevrouw Soens heeft gesteld, is de vraag in verband met de financiering van een contractstage natuurlijk wie dat zal betalen. Waar moeten de centen vandaan komen om die stage al dan niet te betalen? Als de stage wordt betaald en de studenten van ergens komen, is de vraag ook of dit een effect op de begeleiding zal hebben. Ik heb van de studenten gehoord dat ze niet direct staan te springen om een betaalde contractstage, maar dat ze wel een

goede begeleiding en een goede mentor tijdens de stage vragen. Ze vragen genoeg ondersteuning en begeleiding.

Ik doe vanuit mijn fractie dan ook de oproep dit ook in het Vlaams Parlement van zeer nabij te volgen. Het zou hier niet pas mogen verschijnen als het in een definitieve plooi ligt, want we denken dat dit in alle mogelijke richtingen een effect heeft.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Soens, mijnheer Daniëls, eerst en vooral gaat het om een stage en niet om een contract in de zin van een arbeidsrelatie. De term 'betaalde stage' gebruik ik nooit. Ik noem het een contractstage. Wat mij betreft, zijn jullie opmerkingen terecht. We hebben de opleiding verpleegkunde met een jaar verlengd en we moeten ervoor zorgen dat dit tot professionalisering leidt en dat er voldoende begeleiding op de werkvloer is.

Ik moet echter ook zeggen dat er een enorm tekort aan verpleegkundigen is. Het jaar dat er zal bijkomen, zal gedurende dat specifieke jaar voor spanningen en problemen zorgen. De instroom verloopt trager en dus zullen we een goed compromis moeten vinden. Het is voor mij dan ook relevant dat er op twee fronten, het werkveld en de hogescholen, in wederzijds begrip een compromis komt.

Ik denk dat het goed komt. Ik voel dat ook aan als ik jullie opmerkingen hoor. Dat zit allemaal in de lijn van de geest die de whitepaper uitademt. Ik hoop echt dat we zullen landen, want dit is iets heel specifiek. Het gaat om een opleiding in het hoger onderwijs. Vroeger studeerden mensen na drie jaar af. Nu duurt het een jaar langer. We moeten dan ook een tussenoplossing vinden.

Ik denk dat niemand in het werkveld echt naar een loon uitkijkt. Dat is ook niet onze bedoeling. Over de onkostenvergoeding moet worden gesproken. Dat is de terechte zorg van de studenten. De nood aan verpleegkundigen is echter bijzonder groot. We moeten ervoor zorgen dat we de transitieperiode goed kunnen overbruggen. Om die reden is het van belang dat de whitepaper snel in orde komt.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, ik vermoed dat dit binnenkort opnieuw naar deze commissie zal komen. Ik heb nog een vraag. Is er een timing? Wanneer zal de whitepaper definitief worden afgeklopt?

Minister Hilde Crevits: Zo snel mogelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gewettigde afwezigheden op religieuze feestdagen in het secundair onderwijs – 2051 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, naar aanleiding van een aantal concrete situaties waarop directeurs me hebben gewezen, stel ik deze vraag om uitleg over iets wat me opmerkelijk lijkt. In de omzendbrief SO/2005/04, die de afwezigheden in het secundair onderwijs regelt, staat in artikel 2.1.7, dat zijn grond vindt in het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997, artikel 14ter inzake de gewettigde afwezigheden, over "het beleven van de feestdagen die inherent zijn aan de door de Grondwet erkende levensbeschouwelijke overtuiging

van de leerling” te lezen dat de leerlingen van rechtswege gewettigd afwezig zijn voor “het beleven van de feestdagen die inherent zijn aan de door de Grondwet erkende levensbeschouwelijke overtuiging van de leerlingen, overtuiging die door de school moet worden gerespecteerd. De desbetreffende afwezigheden moeten vooraf door de betrokken personen gemeld worden aan de school met verwijzing naar het feit dat de betrokken leerling zal deelnemen aan de feestdag. In die scholen waar een keuzevrijheid rond de cursus godsdienst/niet-confessionele zedenleer bestaat, is de door de leerling gemaakte keuze niet voldoende om de afwezigheid voor de beleving van de feestdag te wettigen. Op zich is deze gemaakte keuze zelfs niet determinerend om recht te hebben op een dergelijke afwezigheid. Uitsluitend de hoger vernoemde melding is doorslaggevend.”

In mensentaal komt deze bepaling er, bijvoorbeeld, op neer dat de ouders van een leerling van het officieel onderwijs die er vanuit zijn geloofsovertuiging voor heeft gekozen het vak katholieke godsdienst te volgen in theorie twee dagen vrijaf kan vragen voor het Loofhuttenfeest van de joodse religie, een religie waarvoor hij niet heeft gekozen.

Indien het enkel theorie zou zijn, zou ik deze vraag om uitleg niet stellen, maar het blijft echter niet bij theorie. We hebben vanuit het onderwijsveld concrete voorbeelden gekregen. We hebben een aantal zeer concrete bekommernissen hieromtrent.

Minister, wat is uw standpunt over het feit dat een leerling die een keuze aangeeft – want dat moet je doen in het officieel onderwijs – voor een bepaalde levensbeschouwing of niet-confessionele zedenleer, na die keuze afwezigheden op feestdagen van andere godsdiensten, waarvoor hij niet heeft gekozen, toch inroept als gewettigd afwezig? Kan de school de afwezigheid weigeren, dus ongewettigd maken, in het concrete voorbeeld, omdat de betrokken leerling feestdagen volgt van een religie die zijn ouders niet aanhangen, confer de keuze die hij maakte?

Minister, overweegt u de regelgeving of de omzendbrief aan te passen, zodat de leerlingen enkel gewettigd afwezig kunnen zijn voor de levensbeschouwelijke feestdagen die verband houden met hun opgegeven keuze, weliswaar als die binnen het reguliere schooljaar vallen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, uw vraag is interessant.

U verwijst terecht naar het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 op de controle van de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs. Dat besluit bepaalt dat schoolafwezigheden wegens het beleven van de feestdagen die inherent zijn aan de door de Grondwet erkende levensbeschouwelijke overtuiging van de leerling, als gewettigde afwezigheid gelden.

De enige voorwaarde is dat de ouders of de meerderjarige leerling zelf de school daar vooraf van in kennis stellen. Als hieraan is voldaan, kunnen dergelijke afwezigheden nooit – nóóit! – als ongewettigd worden beschouwd. Een school kan met andere woorden dus niet weigeren dat een leerling op de dag van de feestdag afwezig blijft op school. Uiteraard wil dat niet zeggen dat de leerling de leerstof die op die dag behandeld wordt, niet moet beheersen. En als er die dag een evaluatiemoment is gepland, dan zal die leerling dat examen moeten inhalen of op een andere manier moeten worden geëvalueerd.

In het officieel onderwijs maakt een leerling bij het inschrijven een keuze tussen een van de levensbeschouwelijke vakken, zedenleer of de vrijstelling. In die zin kun je verwachten dat in de meeste gevallen de keuze van levensbeschouwelijke cursus en het afwezig zijn op bepaalde feestdagen terug te brengen zijn op dezelfde levensbeschouwelijke overtuiging van de leerling in kwestie. In het vrij onderwijs is

dat niet het geval omdat er, vertrekkend van het pedagogisch project, meestal slechts één levensbeschouwelijke cursus wordt ingericht.

Collega Daniëls, als men de lijn van overeenstemming zou doortrekken, dan zouden leerlingen in het vrij onderwijs nooit vanuit hun overtuiging op school gewettigd afwezig kunnen zijn. Want er zijn heel veel leerlingen die een andere levensbeschouwing aanhangen en toch in het katholiek onderwijs schoollopen. Dat zou wat mij betreft niet alleen een schending betekenen van het gelijkheidsbeginsel ten aanzien van de leerlingen, maar ook officiële en respectievelijk vrije scholen in een soort van ongelijke positie brengen. Dat staat in grote spanning met artikel 19 van de Grondwet, waarin staat dat een persoon meer dan één levensbeschouwing kan aanhangen. We zitten daar om die reden dus in een wat moeilijke situatie.

De kernvraag is: kan een leerling, zich beroepend op de vrijheid van godsdienst, gewettigd afwezig blijven op school tijdens een religieuze feestdag? Het antwoord hierop is 'ja'. Ik geef nog een voorbeeld. Een kind kan ouders hebben die elk een andere levensbeschouwing aanhangen – dat maken we ook mee in Vlaanderen – en het kind dus opvoeden naar deze twee levensbeschouwingen. En wat doe je dan? Het is dan de feestdag van de mama of de feestdag van de papa. Je zit daar ook wat mee gewrongen.

Ik raakte het daarnet al even kort aan en wil het hier ook benadrukken: ouders die wegens het pedagogisch project voor een vrije school kiezen, kunnen hun kinderen toch laten deelnemen aan feestdagen eigen aan hun levensbeschouwelijke overtuiging.

Mijnheer Daniëls, ik vind het belangrijk dat u voorbeelden geeft van potentieel misbruik. Want elke regel die we in Vlaanderen hebben, kan worden misbruikt. En als we zien dat er systematisch regels worden misbruikt, dan vind ik ook dat we moeten bekijken op welke manier we ingrijpen. Maar de deur meteen sluiten, lijkt mij ook geen juiste keuze, omdat je dan weer anderen zult treffen.

Op dit ogenblik heb ik geen harde gegevens dat er grote problemen zouden zijn. Ik zal hier de regel toepassen die ik al vaak heb toegepast. Als jullie wél signalen krijgen vanuit scholen, zullen wij dat met onze administratie sowieso opnemen. Want het is uiteraard nefast indien leerlingen, zoals u zelf suggereert, zouden 'levensbeschouwingen hoppen' om meer feestdagen te hebben. Op die manier schiet je natuurlijk ook in je eigen voet.

Mijnheer Daniëls, ik ben bereid om een bevraging te doen over het probleem dat u aankaart en te bekijken of dat op veel plaatsen als een probleem wordt erkend. Op dit ogenblik zou ik liever geen omzendbrieven aanpassen, om redenen die ik u al heb gemeld, namelijk omdat je langs de andere kant van het spectrum met een probleem zit. Maar ik pik het wel op en bespreek het zeker met de mensen van mijn administratie. Zij kunnen dus ook nagaan in hoeverre er misbruiken zouden zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp het voorbeeld dat u geeft. Als een leerling kiest voor een school die op confessionele gronden is ingericht, zoals een katholieke school, en die leerling is van thuis uit niet katholiek, dan begrijp ik dat u zegt: 'Als we dat zouden doen, dan kan die bijvoorbeeld niet op een feestdag van zijn godsdienst thuisblijven en dan komen we in de problemen met de Grondwet.' Dat begrijp ik.

Maar in het officieel onderwijs maak je wel degelijk een keuze. En die keuze wordt getekend door beide ouders. Ik hoop nu niet dat we nu nog verder zullen gaan in het officieel onderwijs en dat we zullen zeggen: 'Je mag twee keuzes van godsdienst maken.' Want dan zie ik mijn collega Krekels naast mij, die schepen van Onderwijs

is, in de planning van haar school helemaal door het dak gaan. En dan denk ik dat de discussie over opgeleide leerkrachten die dat moeten geven, nog zeer regelmatig door collega Sminate zal worden gesteld. En dan wil ik het ook nog niet hebben over de mogelijke organisatie van het onderwijs. Dat lijkt mij dus geen wijs idee te zijn.

Anderzijds – en het gaat inderdaad toch over onderwijs – proberen we maximaal elke onderwijsdag te gebruiken. Ik zie scholen die proberen om pedagogische studiedagen te beperken. Ik zie scholen die vanuit de doorlichting opmerkingen krijgen over dat ze een halve examendag te veel hebben ingericht en dat de leerlingen bijgevolg te weinig les hebben gehad. Dan kunnen we toch niet toelaten dat, als een leerling zeer duidelijk voor één godsdienst in het officieel onderwijs heeft gekozen, die leerling dan, creatief als leerlingen zijn – waarvoor we hen natuurlijk moeten feliciteren – toch alle andere feestdagen meeneemt als vakantie.

Minister, ik wil oproepen om aan dat zottekesspel – laat ons eerlijk zijn – paal en perk te stellen, ook in het belang van de scholen. Een school weet welke godsdienst leerlingen in het begin van het schooljaar hebben aangeduid en kunnen er, in het officieel onderwijs, redelijkerwijs rekening mee houden dat die leerlingen er niet zullen zijn op bepaalde momenten. Wanneer andere leerlingen dan meedoen omdat het fijn is om niet naar school te moeten gaan, dan stelt mijn fractie daar toch vragen bij. Kunnen we dat niet beter in kaart brengen?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik was voor mijn examen chemie wel graag voor één dag moslima geweest. Ik had dan ook het fantastische resultaat van 26 op 100.

Koen Daniëls (N-VA): Het is niet omdat je afwezig bent dat je het examen niet moet afleggen, mevrouw Brusseel.

Ann Brusseel (Open Vld): Het was een grapje.

Dit is een zeer interessante maar ook moeilijke discussie. De godsdienstvrijheid impliceert mijns inziens niet dat je vrijaf moet kunnen krijgen maar, en u mag me corrigeren als ik fout ben, ik denk dat de omzendbrief om vrijaf te geven voor feestdagen een redelijke oplossing is voor een probleem dat zich anders zou stellen. Maar de Grondwet houdt de vrijheid in om te geloven wat men wil. Mijnheer Daniëls, men mag de ritus aanhangen die men verkiest, men is daarin vrij. Men is ook vrij om niet te geloven, ook dat is een belangrijk aspect van die Grondwet. Het zijn eigenlijk vaak de ouders die gelovig zijn en die keuzes maken voor hun kinderen. Eigenlijk zou ik de grondwetspecialisten daarover wel eens samen willen zetten met de kinderrechtencommissaris om ten gronde een aantal zaken te bespreken.

Men kan dus perfect in september katholiek zijn en tegen het eind van het schooljaar joods of moslim, niets houdt dat tegen. Ik begrijp niet altijd de mechanismen die spelen in bekeringen, ik begrijp ook niet altijd de mechanismen die spelen in geloof, maar de vrijheid is er en die is belangrijk.

De vraag is hoe we omgaan met feestdagen die vallen tijdens examens. Ik denk dat dat een heikel punt is, ook omdat ik oog heb voor de problemen waar leerkrachten mee worden geconfronteerd, want daar hebben we het nog niet over gehad. Er wordt van hen gevraagd om zeer grondig, degelijk te evalueren, om erop toe te zien dat leerlingen eerlijk worden geëvalueerd en zij dus geen moeilijker examenvragen krijgen wanneer ze een uitgesteld examen hebben dan zij die de eerste maal het examen hebben afgelegd. Zij krijgen met andere woorden een uitgesteld examen eind juni, maar dat mag niet moeilijker of gemakkelijker zijn dan het examen dat de rest van de klas begin juni heeft afgelegd. Dat zijn praktische zaken die daaruit voortvloeien en die voor de leerkrachten niet altijd evident zijn. Ik wil erop wijzen dat daar dus gevolgen aan verbonden zijn.

Ik begrijp wel dat het zeer gevoelig zou liggen om het Suikerfeest niet te kunnen vieren wanneer iedereen dat viert, maar ik als ouder, zoals mijn moeder destijds voor mijn examens deed, zou toch de keuze maken om de focus te leggen op studeren. Maar nogmaals, de Grondwet heeft het over vrijheid en de omzendbrief bepaalt dat men thuis mag zijn. Vraag is dan, minister, of er mogelijkheden zijn om dat te bespreken en daar praktische oplossingen voor te vinden, om rekening te houden met de verzuchtingen van de leerkrachten, en dat is een vraag die ik heel nadrukkelijk wil stellen.

Indien we geen godsdienstonderwijs zouden hebben, indien godsdienst in alle vrijheid een privéaangelegenheid zou zijn en het officieel onderwijs LEF zou aanbieden in plaats van godsdienst, dan hadden we niet het probleem dat men eerst kiest voor het ene en dat men vervolgens afwezig is op een vrije dag voor de andere godsdienst. Dan kan men alvast die discussie niet hebben.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): De Grondwet en godsdienstvrijheid zijn natuurlijk geen onbelangrijke zaken en die wijzigt men niet in een paar minuten. Dat is ook niet de bedoeling van deze vraag om uitleg.

Ik begrijp een aantal zorgen die de heer Daniëls heeft geformuleerd maar het blijft voor mij, maar dat kan misschien worden verduidelijkt, op dit moment een beetje theoretisch. Om het echt beter te kunnen inschatten, zou ik graag meer zicht krijgen op die concrete voorbeelden en de zorgen die daarover leven in de betreffende scholen. Gaat het over twee scholen in Vlaanderen, gaat het over tientallen scholen, gaat het over honderd scholen?

Wanneer er sprake is van een aanpassing van de regelgeving, moeten we goed weten of het vooral gaat over een theoretisch probleem, over een uitzonderlijk probleem of over situaties die zich dagelijks voordoen. Ik ben bereid om daar verder over te discussiëren, maar ik zou graag nog wat meer informatie krijgen om het goed te kunnen inschatten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik ben daarnet een engagement aangegaan ten aanzien van de heer Daniëls dat ik dit verder zal bekijken. De administratie heeft daar nu geen zicht op, maar ik wil dit zeker opnemen. Mevrouw Brusseel heeft terecht geschetst wat de contouren van de regelgeving zijn, maar daarbinnen moeten we wel proberen misbruiken te vermijden. We volgen dit zeker verder op.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Op dit moment ontstaat er een debat over wat er met elkaar in verhouding staat. Het zijn die gewichten waar het over gaat. Wij vragen daar aandacht voor. We denken dat we van mensen, ouders en leerlingen een vorm van redelijkheid mogen verwachten. Je mag om het even welke godsdienst aanhangen, maar een school is geen private plaats maar een gestructureerde organisatie.

Verder is er ook het belang van de leerling zelf. Het is niet wijs om jezelf de kans te ontnemen om onderwijs te krijgen.

Ik kijk dan heel concreet naar de examens. Scholen proberen nu in het kader van de ramadan leerlingen te verzetten naar de namiddag, maar het is zeer lang licht. Er zijn leerlingen die tijdens de examens flauwvallen, leerlingen die volledig uitgeput zijn, die zeer geagiteerd zijn. Minister, en dan zijn we aan het spreken over de ongekwalificeerde uitstroom. Ik hoor hier dan organisaties ervoor pleiten dat leerkrachten op basis van afkomst in een delibererende klassenraad beslissingen zouden nemen.

Tja, men kijkt naar objectieve cijfers. Leerlingen kunnen niet op hun stoel blijven zitten of vallen echt flauw: het lijkt me dan niet volledig uit de lucht gegrepen dat ze dan niet zo'n goed examen zullen afleggen.

Op dat vlak wil ik hier in de commissie Onderwijs in het belang van de leerlingen er toch wel toe oproepen het gezond verstand te doen zegevieren. Feestdagen in het licht van de godsdienst die men aanhangt, in het officieel onderwijs? Ja. In het vrij onderwijs? Ook ja, denk ik, maar dan wel één, en niet alles aankruisen wat er is. Collega's, in het licht van de gekwalificeerde uitstroom moeten we nog eens goed nadenken over hoe we ouders en leerlingen kunnen motiveren, voor hun eigen toekomst, om in maximaal goede omstandigheden examens af te leggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.